

Nader onderzoek vleermuizen en huismussen
Haarlerveldweg 8, Haarle



Nijverdal, 9 september 2019
Projectnummer 19118

Colofon

Titel	Nader onderzoek vleermuizen en huismussen, Haarlerveldweg 8 te Haarle
Uitvoering	Otte Groenadvies
Opdrachtgever	Mevrouw. L. Willems Haarlerveldweg 2a 9958 HJ Haarle 0548 595 397 lindaenton@willemshaarle.nl
Projectnummer	19118
Datum	9 september 2019
Status	Concept

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Otte Groenadvies accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Otte Groenadvies uitgevoerde onderzoek neemt.



Brilsweg 1a
7441 BV te Nijverdal
Tel: 06 - 511 77 946
mail: info@ottegroenadvies.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
1.1. AANLEIDING EN DOEL.....	4
1.2. HUIDIGE SITUATIE	4
1.3. PROJECT VOORNEMEN	5
2. METHODIEK	6
2.1. WERKWIJZE VLEERMUIZEN	6
2.1.1. <i>Veldbezoeken</i>	6
2.2. WERKWIJZE HUISMUSSENONDERZOEK	7
2.3. OVERZICHT VELDBEZOeken	7
3. RESULTATEN	8
3.1. VLEERMUIZEN	8
3.1.1 <i>Gewone dwergvleermuis</i>	8
3.1.2 <i>Rosse vleermuis</i>	9
3.2. HUISMUSSEN	11
4. EFFECTENBEOORDELING	13
4.1. VLEERMUIS	13
4.2. HUISMUSSEN	13

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel

In (ruimtelijke) plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten Wet natuurbescherming. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een natuurtoets uitgevoerd voor de voorgenomen amovatie van twee schuren en de kap van een houtwal (Otte Groenadvies mei 2019 – Rapportnummer 1959)

Uit deze natuurtoets is naar voren gekomen dat het plangebied mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor vleermuizen en huismussen. Indien dat het geval is, dan heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor vleermuizen en huismussen.

Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

Vleermuizen

- Welke soorten vleermuizen komen momenteel voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de wet Natuurbescherming?

Huismussen

- Zijn er huismussen aanwezig?
- Welke functie(s) heeft de planlocatie en de omgeving voor huismus?
- Welk wettelijk belang is er waardoor de activiteiten moeten worden uitgevoerd?
- Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en functioneel leefgebied behouden?
- Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig om de werkzaamheden uit te kunnen voeren?

1.2. Huidige situatie

De planlocatie betreft een deel van het perceel waarop 2 voormalige agrarische schuren, een oude varkensschuur en een vee schuur met carport staan. Langs de oude varkensschuur is aan de zuidwestzijde een houtwal aanwezig. Het perceel is gedeeltelijk verhard met betonklinkers. Op de onderstaande afbeelding wordt de planlocatie weergegeven. De planlocatie is gelegen in een agrarisch gebied. Ten oosten ligt de bebouwde kern van Haarle met daarachter het Nationale Park Sallandse Heuvelrug. Ten zuiden ligt Nieuw Heeten. Ten westen van de planlocatie ligt het natuurreservaat 'Het Boetelerveld' en 'Schoonheterheide'.



Afb. 1 & 2: Nummer 1: Oude varkensschuur, nummer 2: vee schuur met carport, groen: houtwal

1.3. Project voornemen

Met de voorgenomen ontwikkelingen worden de oude varkensschuur en de vee schuur met carport geamoveerd. De houtwal wordt gekapt. Op de locatie worden doorstroomwoningen gebouwd. De uitvoering van de werkzaamheden zijn gepland na vergunningverlening.

2. Methodiek

Allereerst zal de werkwijze voor het vleermuisonderzoek besproken worden waarna het huismussenonderzoek aan bod komt. In paragraaf 2.3 is een overzicht gegeven van het doel van de verschillende veldbezoeken, de onderzoeksdata en de bijbehorende weersomstandigheden.

2.1. Werkwijze vleermuizen

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' 2017.

De vleermuisdetector is bij het vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen.

Tijdens het onderzoek is gebruik gemaakt van een *batdetector* (Pettersson D240x) en de Echometer Touch Pro 2 van Wildlife acoustics. Waar nodig zijn hoogwaardige digitale geluidsopnamen worden gemaakt met de Roland R-05 voor het uitvoeren van een soortenanalyse.

Gedurende de veldbezoeken is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen).

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, langdurige regenval, dichte mist en lage temperaturen zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijke weersomstandigheden wordt niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken werd het onderzoeksgebied en directe omgeving geïnventariseerd om een goed beeld te krijgen van het gedrag en mogelijke verblijfplaatsen.

2.1.1. Veldbezoeken

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode 15 mei – 15 juli 2019 heeft onderzoek naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijven plaatsgevonden. Hierbij zijn in totaal een drietal ronden uitgevoerd waarvan in het voorjaar twee ronden vanaf zonsopgang en een ronde die in de vroege ochtend tot zonsopkomst, dit is weerafhankelijk.

Paarverblijfplaats en balts

In de periode 15 augustus tot 1 oktober vindt het onderzoek op paarverblijfplaatsen en baltsende vleermuizen plaats. Hierbij worden tweetal inventarisatieronden uitgevoerd waarvan een in de late avond en een in de ochtend. Het onderzoek is afhankelijk van goede weersomstandigheden.

Vliegroutes en foerageergebied

Het inventariseren van vliegroutes en foerageergebied heeft simultaan met het onderzoek naar de verblijfplaatsen plaatsgevonden. Vliegroutes en foerageergebieden zijn (indien aanwezig) op kaart ingetekend. Voor een volledig beeld zijn hierbij zowel ochtendronden als avondronden uitgevoerd.

2.2. Werkwijze huismussenonderzoek

Als basis voor dit onderzoek is de methodiek gebruikt zoals deze wordt omschreven in het Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*) versie 1.0, BIJ12 juli 2017 en het soorteninventarisatieprotocol in het kader van de Wet natuurbescherming (Versie juli 2017) beschikbaar gesteld door het Netwerk Groene Bureaus. Er wordt 1 à 2 uur na zonsopkomst en/of 2 uur voor zonsondergang geïnventariseerd, waarbij optimale activiteiten het beste in de ochtend kunnen worden waargenomen. Het onderzoek vindt plaats in de periode van 1 april – 20 juni.

2.3. Overzicht veldbezoeken

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de onderzoeksdata en omstandigheden tijdens het onderzoek naar vleermuizen en huismussen.

Huismussenonderzoek

Datum	Soort onderzoek	Periode	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
3 juni 2019	Huismus	Ochtend	05:15 uur	n.v.t.	16°C	2Bf	Bewolkt
14 juni 2019	Huismus	Ochtend	05:10 uur	n.v.t.	12°C	1Bf	Licht bewolkt

Vleermuizenonderzoek

Datum	Soort onderzoek	Periode	Zon op/onder	Eerste/ laatste waarneming totaal	Temp.	Windkr.	Weertype
5 juni 2019	Vleermuis	Avond	21:49 uur	21:57 uur	17°C	2Bf	Helder, later bewolkt
28 juni 2019	Vleermuis	Ochtend	5:14 uur	4:57 uur	14°C	2Bf	Bewolkt
6 juli 2019	Vleermuis	Avond	21:56 uur	22:35 uur	18°C	2Bf	Helder
15 augustus 2019	Vleermuis	Ochtend	6:16 uur	6:10 uur	16°C	3Bf	Bewolkt
5 september 2019	Vleermuis	Avond	20:13	n.v.t.	12 °C	2 Bf	Bewolkt

3. Resultaten

3.1. Vleermuizen

Tijdens de voorjaarsonderzoeken zijn er drie soorten vleermuizen waargenomen, namelijk:

- Gewone dwergvleermuis;
- Rosse vleermuis;
- Laatvlieger.

Waarnemingen planlocatie

Soort	Aanwezigheids- indicatie	Bijzonderheden: verblijfplaatsen, vliegroutes, ect.
Gewone dwergvleermuis	Beschermd	Foeragerend/ sociale roep/ balts/ zomer & paarverblijfplaats
Rosse vleermuis	Beschermd	Foeragerend/ overvliegend
Laatvlieger	Beschermd	Foeragerend

Schema 2. Aangetroffen soorten

3.1.1 Gewone dwergvleermuis

Foerageergebied/ balts tijdens vlucht

Tijdens alle onderzoeksmomenten in het voorjaar zijn twee individuen van gewone dwergvleermuis meerdere malen foeragerend en overvliegend waargenomen. Tijdens de vlucht liet een individu meerdere sociale roepen horen. In het najaar zijn eveneens meerdere foeragerende gewone dwergvleermuizen aangetroffen, tevens werd er tijdens de onderzoeken in het najaar gebaltst.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraamkolonie blijkt. Wel is er tijdens het ochtendonderzoek een zomerverblijfplaats onder het dak van het woonhuis aangetroffen. Tijdens het eerste onderzoeksmoment in het najaar is een paarverblijfplaats nabij de schoorsteen van het woonhuis aangetroffen.



Afbeelding 1: Zomerverblijfplaats: blauw, Paarverblijfplaats: rood

Vlieg- en mitigatieroute

Het vliegpatroon van de gewone dwergvleermuis was enigszins diffuus. Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

3.1.2 Rosse vleermuis

Foerageergebied

Tijdens de voor- en najaarsonderzoeken zijn Rosse vleermuizen langs vliegend en foeragerend waargenomen, de waarnemingen bevonden zich met name boven het agrarische perceel ten noordoosten van de planlocatie.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in het voorjaar zijn geen waarnemingen gedaan waaruit de aanwezigheid van kraam- en/of zomerverblijfplaatsen blijkt. Zowel in het plangebied als de directe omgeving hiervan zijn geen kraam- en/of zomerverblijfplaatsen vastgesteld. Tijdens de najaarsonderzoeken zijn geen paarverblijfplaatsen aangetroffen.

Vlieg- en mitigatieroute

Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.

3.1.3 Laatvlieger

Foerageergebied

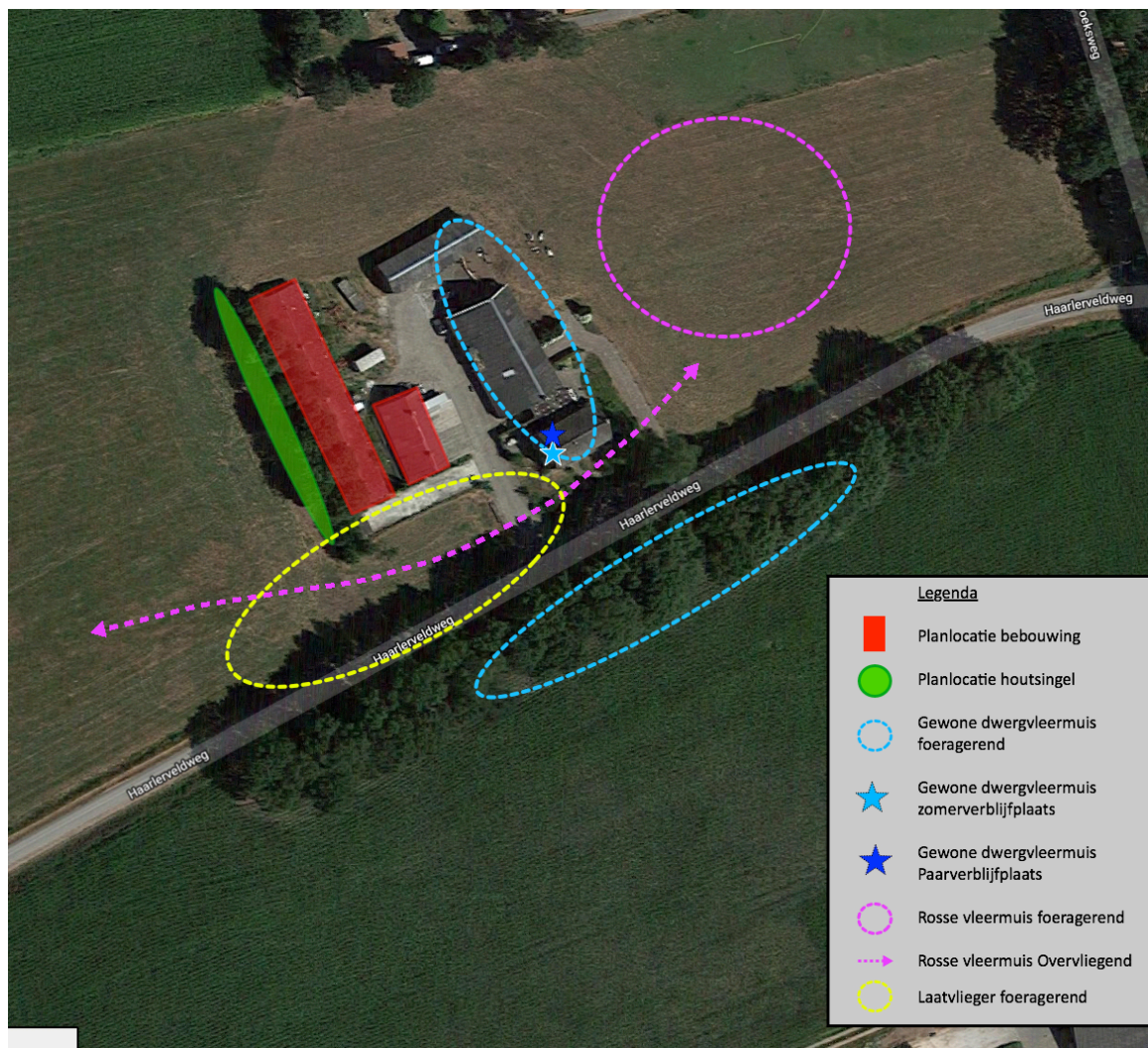
Tijdens het laatste onderzoeksmoment in het najaar is laat in de avond een laatvlieger meerdere malen foeragerend waargenomen. Het foerageren vond plaats tussen de vee schuur met carport (gebouw 2) en de Haarlerveldweg.

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Zowel in het voor als in het najaar zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen. Zowel in het plangebied als de directe omgeving hiervan zijn geen kraam- en/of zomer-, en paarverblijfplaatsen vastgesteld.

Vlieg- en mitigatieroute

Echte overduidelijke vliegroutes waarbij met een zekere regelmaat vleermuizen passeren zijn niet aangetroffen.



Afbeelding 2. Overzichtskaart waarnemingen

3.2. Huismussen

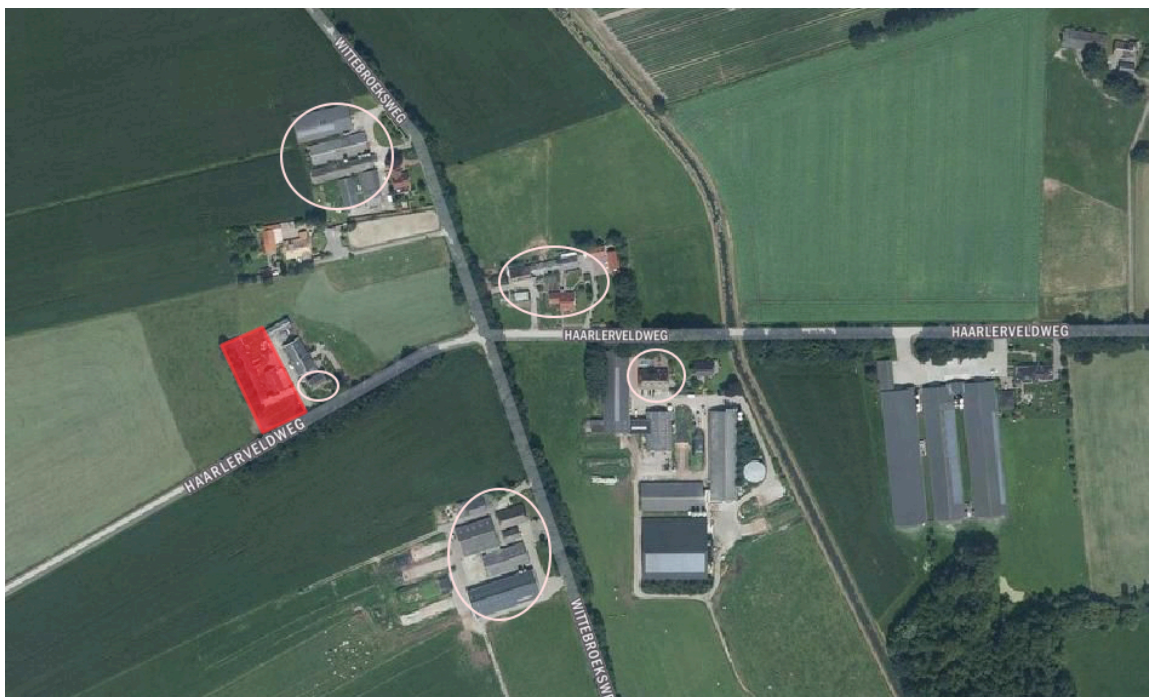
Aanwezigheid

3 juni 2019

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 16°C. Tijdens het onderzoek zijn er op de te onderzoeken gebouwen geen huismussen waargenomen. Op de woning die zich op hetzelfde perceel bevindt zijn huismussen waargenomen. Op de nabijgelegen percelen zijn ook huismussen waargenomen, deze bevinden zich op ca. 80 tot 100 meter afstand van de planlocatie.

14 juni 2019

De weersomstandigheden waren licht bewolkt, droog en 12°C. Tijdens het onderzoeksmoment zijn er wederom geen huismussen waargenomen op de planlocatie. Op de woning gelegen op hetzelfde perceel, zijn huismussen en verblijfplaatsen aangetroffen. Op de nabijgelegen percelen zijn ook huismussen waargenomen, deze bevinden zich op ca. 80 tot 100 meter afstand van de planlocatie.



Afbeelding 3. Overzichtskaart waarnemingen huismussen

Verblijfplaatsen

Op de planlocatie zijn geen voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismus aanwezig. De naastgelegen woning op hetzelfde perceel beschikt wel over vaste rust- en verblijfplaatsen voor de huismus. In de omgeving, bij omliggende boerderijen zijn op ca. 80 tot 100 meter van de planlocatie zijn huismussen gehoord. Door de afwezigheid van huismussen zal met de amovatie van de bestaande bebouwing geen negatief effect optreden.

Door de kap van de houtwal verdwijnt een essentieel element die de huismus nodig heeft om zich staande te kunnen houden (het functioneel leefgebied) Deze elementen zijn aanwezig op naastgelegen percelen en blijven zowel tijdens- als na de werkzaamheden aanwezig en beschikbaar.

Foerageergebied

Essentiële functionele leefomgeving is binnen het plangebied niet noodzakelijk. Gezien het feit dat de planlocatie in een omgeving ligt met voldoende alternatieven. De dichtbij zijnde geschikte locatie, die over dergelijke functionele beschikt, ligt op ca. 80 tot 100 meter afstand van de planlocatie. Schadelijke effecten op

verblijfplaatsen als gevolg van de planontwikkeling worden niet verwacht.

Omgeving

Beschutting en veiligheid is essentieel voor functioneel leefgebied van de huismus. Bij vaste voedselbronnen, drink- en badplaatsen houden zij zich op in dikke, dichte vegetatie van ongeveer 2,5 meter hoog. Aangezien de huismus regelmatig op de grond foerageert is deze dichte begroeiing laag bij de grond van groot belang om weg te kunnen vluchten bij gevaar. Ook voor jonge mussen is dit type groen van groot belang; wanneer zij nog niet goed kunnen vliegen kunnen zij naar beneden vallen, lage dichte begroeiing tot aan de grond biedt in dat geval veiligheid en de mogelijkheid om weer naar boven te klimmen.

4. Effectenbeoordeling

4.1. Vleermuis

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van kraam-, zomerverblijfplaatsen in het plangebied worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat in het plangebied geen verblijfplaatsen kraam kolonie- en zomer verblijfplaatsen in het de bebouwing en bomen staande binnen het plangebied aanwezig zijn. Onder het dak van het woonhuis is een zomer en paarverblijfplaats van een gewone dwergvleermuis aangetroffen. Deze bebouwing valt buiten het plangebied en blijft behouden.

Vlieg- en mitigatieroute

Gezien de aantallen en frequentie waarop de vleermuizen gebruik maken van het plangebied als zijnde vliegroute, valt het gebruik van een essentiële vliegroute op basis van huidig onderzoek niet aangetroffen.

Foeragegebied

Op basis van het huidige lopende onderzoek geven de huidige waarneming een geringe betekenis van het plangebied als foeragegebied aan.

Kunstlicht

Met de nieuwe inrichting moet rekening worden gehouden met kunstmatige lichtbronnen om lichtverstoring te voorkomen. Dit betekent dat de plaatsing, de intensiviteit en de stralingsrichting van buitenlampen zodanig moet zijn dat er geen verstoring van strooilicht plaatsvindt. Werk met vleermuisvriendelijke verlichting en maak de verlichting dynamisch. Te allen tijde moet de verlichting naar beneden gericht zijn om verstoring door middel van strooilicht te voorkomen.

4.2. Huismussen

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen op de planlocatie worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat op de planlocatie geen verblijfplaatsen aanwezig zijn voor de huismus. In de omgeving zijn er wel verblijfplaatsen aanwezig voor de huismus. De verblijfplaatsen in de omgeving blijven onaangetast en zijn gelegen buiten de invloedssfeer van de ruimtelijke ingreep en ontwikkeling. De gunstige staat van instandhouding komt zodoende niet in het geding. Ontheffingsaanvraag is niet nodig.

Omgeving

Op basis van de uitgevoerde veldonderzoeken valt met zekerheid vast te stellen dat de ruimtelijke ingreep en ontwikkeling geen negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding. In de omgeving staan huizen die meer geschikt zijn voor de huismus. Ontheffingsaanvraag is niet nodig.

5. Geldigheidsduur vleermuisonderzoek

Flora- en faunaonderzoeken hebben in principe een geldigheidsduur van 3 tot 5 jaar, afhankelijk van de beschermingsgraad en situatie ter plaatse. Bij het aantreffen van strikt beschermde soorten, waaronder **alle vleermuissoorten**, geldt dat de onderzoeksgegevens **maximaal 3 jaar geldig** zijn zolang **het plangebied weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering heeft ondergaan binnen de periode van 3 jaar**.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Afhankelijk van de beschermingsgraad heeft dit onderzoek een geldigheid van 3 tot 5 jaar, mits binnen die periode geen ruimtelijke of kwalitatieve verandering plaatsvindt.

6. Bronnen

Boeken

Dietz, C., von Helversen, O., Nill D. (2011). Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest – Afrika (*eerste druk*). Utrecht: Uitgeverij Trion Natuur

Reinald Skiba, Europäische Fledermäuse. Die Neue Brehm-Bücherei Bd.648. Westarp Wissenschaften. Hohenwarsleben.2009

Internet

Bij12

BIJ12 is de uitvoeringsorganisatie voor de samenwerkende provincies en werkt behalve voor provincies ook voor het rijk en andere ketenpartners

<https://www.bij12.nl>

Netwerk Groene Bureaus

Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Gespecialiseerd in ecologische advisering op het gebied van inrichting, beheer en beleid

Vleermuisprotocol 2017.

<http://www.netwerkgroenebureaus.nl>

Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017)

Bij inventarisaties in het kader van de Wet natuurbescherming bestaat geen eenduidigheid over de inspanning die voldoende is om aanwezigheid van een soort uit te sluiten (juridische nul-waarneming). Om die eenduidigheid te scheppen nam de brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus het voortouw bij het maken van soortinventarisatieprotocollen.